

TIPTA UZMANLIK EĞİTİMİ KURULTAYI Kurultay Raporu ve Sonuç Bildirgesi

Türk Tabipleri Birliği adına İstanbul Tabip Odası tarafından düzenlenen "Türkiye'de Hekim İstihdamı" Kurultayı'nın "Tıpta Uzmanlık Eğitimi" konulu ikinci toplantısı 27 Şubat 1994'de İstanbul Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Toplantı Salonu'nda yapıldı.

İstanbul, Cerrahpaşa, Marmara, Hacettepe, Ankara, Çukurova, Trakya, KTÜ, Ege, Akdeniz, Cumhuriyet, Erciyes, Fırat ve 9 Eylül Tıp Fakülteleri'nden yönetim kurullarını ve anabilim dallarını temsilen gelen öğretim üyeleri;

Haydarpaşa Numune, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları, SSK Okmeydanı, SSK Göztepe, SSK İstanbul, SSK Eyüp, PTT, Şişli Etfal, Ankara Numune, Kartal Eğitim ve Araştırma, Zeynep Kamil, Lepra, SSK Tepecik, Haseki, İzmir Behçet Uz, SSK Ankara, Vakıf Guraba, Dr. Zekai Tahir Burak Kadın Hastalıkları Hastaneleri, Dr. Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü ve Ankara Rehabilitasyon Merkezi'nden gelen uzmanlık eğitimcileri;

Pediyatrik Cerrahi, Nöroşirurji, Oftalmoloji, Ortopedi, Kardiyoloji, Biokimya, Plastik Cerrahi, Millî Pediatri, Ankara Jinekoloji, Ankara Farmakoloji, Türk Nöropsikiyatri, Ankara Tıbbi Görüntüleme ve Radyoloji Dernekleri ile Psikiyatri Asistanları ve Uzmanlar Derneği Temsilcileri olan 200'ü aşkın hekim katıldı.

Kurultay Düzenleme Kurulu'nun uzmanlık eğitiminin ana başlıkları ile ilgili yaptığı sunuşlardan sonra, sekseni aşkın hekimin aktif olarak katıldığı tartışmalar sonucunda aşağıdaki noktalarda geniş bir görüş birliği oluşmuştur:

Asistanlığa Giriş

Yüksek uzmanlaşma talebi tıp fakültesi kontenjanlarının hızla artırılması ile birleşerek, asistanlığa giriş kademesinde büyük bir yığılma oluşturmuştur. Bu baskının azaltılmasına yönelik olarak, bir taraftan uzmanlık eğitimi kurumlarının asistan kadroları eğitim zorlanarak artırılmış. Diğer taraftan standartları ülke ortalamasının altındaki kurumlara asistan alınmaya başlanmıştır.

Uzmanlık eğitimindeki niteliğin hızla düşürülmesi pahasına uygulanan bu politikalara rağmen TUS önündeki yığılma her geçen yıl hızla artmaya devam etmektedir.

Hekimliğin ancak uzmanlık eğitimi sonrası yapılabileceği duygusunun giderek hakim olması, tıp öğrencilerinin arasında TUS'u hedefleyen bir motivasyonun kökleşmesine neden olmaktadır.

Asistanlık kadrolarına yönelik yüksek talep karşısında asistanlığa giriş kuralları, bizzat bu kuralları koyanlar tarafından çiğnenmiştir. Son yılların en büyük tıp eğitimi suiistimali olan "Yatay Geçiş" hükümlerinin marifeti ve Sağlık Bakanları'nın eliyle uygulanmıştır.

Öte yandan TUS'u başarmaksızın, doktora öğrenciliği yolu ile girilen tıpta uzmanlık eğitimi giderek artan biçimde suiistimal edilen bir yöntem haline gelmiştir.

Yatay geçiş olayı, hekimler arasında, emek harcayarak oluşturulan bilgi ve beceri birikiminin giderek önemsizleştiği duygusunun yayılmasına neden olmuştur. Hekimlerin mesleki gelişme yönünde istek ve heyecanlarını tahrip ederken, adalet ve hakkaniyet duygularında zayıflama yaratmıştır. Bu olay, Sağlık Bakanlığı'nın, hekimlik eğitimini ve değerlerini tahrip eden bir kurum haline dönüştüğünü teskil etmiştir.

Uzmanlık eğitime giriş için merkezi bir seçme sınavına ihtiyaç devam etmektedir. TUS, bazı teknik sorunlar dışında bu ihtiyacı karşılamaktadır. Ancak daha geniş perspektifle değerlendirildiğinde farklı alt yapıya sahip fakültelerin eğitiminde asgari standard bir düzeyin sağlanması için tedbirler gerekmektedir.

Bu konuda, tıp fakültesi eğitiminin sonunda yapılacak merkezi değerlendirme ve yeterlilik sınavları; gerek hekimlik yetkisi gerekse TUS'a girebilme hakkını kazanmak için uygulanabilecek yöntemlerdir. Bu yöntemlerin hekim adaylarını olduğu kadar tıp fakültelerinin eğitim performansını da değerlendirmesi amaçlanmalıdır.

Eğiticiler

Uzmanlık eğitimi verecek hekimlerin seçiminde ister tıp fakültelerinde ister fakülte dışı eğitim hastanelerinde çalışsın eğitici hekimler için ortak bir ulusal asgari düzey saptanmasına ihtiyaç vardır.

Eğiticilerin denetlenmesini sağlamak bir ihtiyaç olarak önümüzde durmaktadır. Eğitim yetkisinin sürekli olmaması ve bu yetkinin geçerli olacağı süre yapılacak mesleki denetim ile ilişkili olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Eğiticilerin saptanması siyasi-idari ölçülerden ziyade mesleki-bilimsel ölçülere dayanan bir seçme yöntemini gerektirmektedir. Eğiticilerin saptanması ile ilgili yaşanan olgular bu seçimin hükümetlerden doğrudan etkilenmeyen ulusal bir kurum tarafından yapılmasının giderek artan bir ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Eğiticilerin performansı ile ilgili yapılacak her türlü denetlemede, uzmanlık öğrencilerinin görüşleri ve mesleki düzeyleri, hesaba katılması gereken bir faktördür.

Eğiticilerin ve eğitilenlerin uzmanlık eğitimine yeterli zamanı ve enerjiyi ayırabilecek rasyonel çalışma koşullarına kavuşturulmaları gerekmektedir. Tıpta uzmanlık eğitimi yapılan kurumlarda rasyonel bir çalışma eğitimciler ve eğitilenler açısından ancak tam gün istihdam ile mümkün görünmektedir.

Eğitim Kurumları

Kurumlar ve kurum içi birimler arasında temel ve asgari standartlar düzeyinde dahi belirgin farklılıklar mevcuttur.

Tıpta uzmanlık eğitimi ile ilgili süreçlerdeki her kademedeki gerek tıp fakülteleri gerekse eğitim hastaneleri arasında herhangi bir temel standart farkı kabul edilebilir değildir.

Uzmanlık eğitimi kurumları için tarafsız ve dürüst bir kalite değerlendirilmesine, şiddetle ihtiyaç vardır.

Uzmanlık eğitimi kurumları ile ilgili gerek nitelik değerlendirmesi gerekse eğitime başlama yetkisinin, bu kurumların bağlı olduğu idare tarafından verilmesi, ortak bir ulusal asgari standardın sağlanmasını olanaksız hale getirmektedir.

Kurumların eğitim yetkisi ve nitelik değerlendirmesi, uzmanlık eğitimi ile ilgili tarafların yer aldığı bir ulusal kurum tarafından yapılmalıdır.

Bu amaca yönelik olarak, herhangi resmi bir düzenleme beklenmeksizin, ilgili tarafların gönüllü bir-

liği ile oluşturulacak, eğitim kurumlarının nitelik değerlendirmesinin yapılması için gereken adımların atılması benimsenmiştir.

Eğitim Programları

Ülkemizde, tıpta uzmanlık dal-yan dallarının içerikleri ile ilgili esaslarını, özelliklerini ve alanlarını ifade eden açık bir tanımlamaya ihtiyaç vardır.

Bu tanımlamaya ulaştıracak uygun eğitim programlarının asgari esaslarının saptanması gerekmektedir.

Hemen her daldaki eğitim programının baştan sona aynı eğitim biriminde tamamlanmasını hedeflemek, gerek alt yapı gerekse eğiticilerin birikimindeki farklılıklar nedeniyle, gerçekçi olmamaktadır. Bu durum rotasyonların tanımlanmasına, uygulanmasına ve denetlenmesine giderek daha fazla önem vermemizi gerektirmektedir.

Uzmanlık eğitimi kurumları-birimleri yetiştirdikleri uzman hekimlerin sürekli eğitiminde aktif bir sorumluluk üstlenmeyi hedeflemelidirler.

Uzmanlık Sertifikasyonu

Uzmanlık sertifikasının verilmesi ile ilgili yapılacak her türlü değerlendirme-sınav gerek uzman adaylarının gerekse bu adayları eğitmiş kişi ve kurumların ulusal boyutta değerlendirilmesine olanak sağlanmalıdır.

Uzmanlık sınav jürileri tıp fakültesi-egitim hastanesi ayırımı gözetilmeksizin, uzmanlık eğitimi veren tüm kurumlardaki eğiticiler arasından seçilerek oluşturulmalıdır.

Jürilerin seçimi hükümetlerden etkilenmeyen bir ulusal kurum tarafından yapılmalıdır.

Gerek uzmanlık sertifikasyonu ile ilgili yukarıdaki ihtiyaçlar gerekse Avrupa Topluluğu ile planlanan bütünleşme süreci gözönüne alındığında artık ülkemizde de "ulusal board"ların kurulması ve uzmanlık sertifikasyonu ile ilgili değerlendirme-sınavların bu "board"lar tarafından düzenlenmesinin gerektiği benimsenmiştir.

Bu amaca yönelik olarak herhangi bir resmi düzenleme beklemeden TTB-Uzmanlık Dernekleri işbirliğiyle gereken adımların atılması noktasında görüş birliği sağlanmıştır.

Sonuç

Temel sağlık hizmetlerine öncelik vermeyen ve kaynak tahsis etmeyen politikalar, hekimlerin genel pratisyenlikten uzmanlığa doğru kaçış isteğini giderek artırmaktadır.

Uzmanlık eğitiminin tüm kademelerindeki karar-yürütme ve denetleme mekanizmalarına yön veren politikalarda hekimlik mesleğindeki bilgi-beceri birikimine giderek daha az önem verilmekte, konunun gerektirdiği özen gösterilmemektedir.

Yönetim kademelerine hakim olan bu tutum, esas işlevi tıbbın belli alanlarında bilgi-beceri kazandırmak olan uzmanlık eğitiminin bütünü olumsuz yönde etkilemekte ve ülkemizdeki tıp ortamını tahrir etmektedir.

Ortalama mesleki nitelik düzeyi düşerken, ciddi istihdam sorunları hızla gündeme girmekte ve mesleki-etik değerler erozyona uğramaktadır.

Çeşitli uzmanlık alanlarında nitelikli bir eğitici birikiminin olduğu ülkemizde, tıpta uzmanlık eğitiminin ortalama niteliğinin düşük olması kabul edilemez bir durumdur.

Karar-organizasyon ve denetleme mekanizmalarının halen Sağlık Bakanlığı ve YÖK tarafından yönetildiği tıpta uzmanlık eğitiminin nitelik ortalamasını ülkemizin ihtiyaçlarına cevap verebilecek düzeye yükseltmek bir dizi karmaşık sorunun çözümüne bağlı görülmektedir.

Tıpta uzmanlık eğitiminin ciddi sorunlarını adım adım çözebilmek, uzmanlık eğitiminin çeşitli kademelerinde fiilen yer alan ve sonuçlarından doğrudan etkilenen tüm tarafların söz ve karar sahibi olarak katılacakların geniş bir işbirliğini gerektirmektedir.

Uzman hekimlikteki niteliğin yükseltilmesi, eğitimin standartlarının, hükümetlerden doğrudan etkilenmeyen bir ulusal kurum tarafından belirlenip denetlenmesine bağlı görülmektedir.

Tıpta uzmanlık eğitiminde reform yapılması şikayet etmekten daha fazla şeylere ihtiyaç göstermektedir.

Uzmanlık eğitiminde hekimler arası bir fikir birliğinin oluşması yönünde bu kurultay ile güçlü bir adım atılmış olmakla beraber, bu çabaların artırılması gerekmektedir.

Üzerinde birleşilen fikirleri uygulamada hekimler arasında yaygın bir kararlılık, irade ve bu iradeye dayanarak sürekli bir programı uygulamak gerekmektedir.

Uzmanlık eğitiminin tüm kademelerinde, siyasi müdahalelerden etkilenmeyen bir karar mekanizmasına ihtiyaç vardır. Karar mekanizmalarının özdeşleşmesinin kendiliğinden oluşmasını beklemek gerçekçi görünmemektedir.

Bu durum gözönüne alınarak, 27 Şubat 1994 Tıpta Uzmanlık Eğitimi Kurultayı'nın sonuçlarını izlemek ve bu alandaki çalışmalarını geliştirmek üzere;

Tıpta Uzmanlık Dernekleri, Türk Tabipleri Birliği, Sağlık Bakanlığı ve SSK Eğitim Hastaneleri ve tıp fakültelerinin, saptayacağı temsilcilerden oluşan "Tıpta Uzmanlık Kurulu" oluşturulması ve kurulun sekretörlüğünü Türk Tabipleri Birliği'nin yürütmesi benimsenmiştir.

